

CUSZ (404) cn

cusz (35), **czusz** (6), **cosz** (2), *cusz a. czusz* (361); *cusz Leop*; *czusz ForCnR, GórnDworz, KuczbKat*; *cosz KrowObr* (2); *cusz : czusz OpecŻyw* (34 : 3).

Sł stp: *czuż, czusz, Cn brak, Linde XVI w.:* *czosz, czusz, cusz.*

Spójnik łączny; puta Vulg (404) :

A. *Wprowadza współrzędny wyraz synonimiczny: albo, inaczej mówiąc* (3) : *Opuftz tę mánzolkę (tzufs żonę) a naładuy mie OpecŻyw 41v; ale dokąd iá ijdę/ wy teraz niemożecie przyftz/ tzufs niniję/ aliz wezmiecie ducha świętego. OpecŻyw 95; Podniefli znamiona swoie znamiona/ podniefli wyfoko [...]. Znamiona czufz chorągwie WróbŻolt Z4v.*

B. *Wprowadza po zaimku lub przysłówku zaimkowym odpowiadający mu wyraz pełnoznaczny (czasem grupę wyrazów lub zdanie): to znaczy, to jest* (55) : *Gdzie ieft ten/ czufs Iezus? OpecŻyw 63; Winidz ftąd/ tzufs z Galileyfskie ziemie a podz do ziemie żydowfskie. OpecŻyw 66; pułcimyli go tako (tzufs niezabiwfy) wflytek lud weń vwierzy OpecŻyw 69; Iuz od tychmiált/ tzufz od téy godziny/ nie będę pitz fwami s tego vrodzenia maczyczného OpecŻyw 93; Napelnilo fie ieft iuz wflytko/ tzufs tzom miál czynitz za odkupienijé człowiecze OpecŻyw 150, 62, 120, 124; a nyom fyą to (errata) czvfz grzech (-) ftalo, (o) przed tym nałzwyałfa panną od początku fzwyata byla PatKaz II 25, 82v; (do iednego) czufz pana Iefufa ktori fam wfzytko dobrze działał WróbŻolt Ev; niechay cie żałzczi imię pana boga Iakobowego. Czufz ciebie nałwiefzy Mefyafzu WróbŻolt Gv; Sądz mie miły panie bom ci ia w niewinności tu wzedł. Czufz na ten świat, to ieft obczowałem na świecie w niewinności. WróbŻolt H8v; Dla tego bogoflawiony ieft człowiek ktoregos w ten kościół przijał [...]. Dla tego czufz iż małz lutofc nad grzechy. WróbŻolt T8v; á z dobrej woley twoiey będzie powyřszona chwała nałza. Czufz krzełciańska. WróbŻolt ee3v; Tedy więcz czufz gdy řłońce wzeydzie. WróbŻolt ii; Kto ieft taki, czufz tak mocny WróbŻolt mm4, H3v, I8, N, Ov, X2v (42); ále ten (coř Pan Kryřtus) trwa záfwe/ y ma kápłánřtwo wietzne KrowObr 181, 181.*

Połączenie: »to czusz« (1): *y dla thego zwał go řczęřliwym/ vkázuiąc ná ono: tho czufz/ ieflic práwi řławá moiá/ nie będzie tak głořna/ á znáczna řwiátu/ iáko Achilliowá GórnDworz H.*

C. *Wprowadza komentarz: to znaczy, rozumiej* (147) :

a. *W postaci zdania lub jego równoważnika nawiązując do zdania lub pojedynczego wyrazu* (73) : *a w ten czas chciało fie [mu ie]ftz (tzufs chciało fie mu zbawienia ludfskiego) OpecŻyw 73v; pořlali k niemu/ ř tym pytanim: řluffáli dawatz dáń rzymřkim Cefarzom/ aby wálczyli za pokóy/ aby tzufs iefli rzeczé/ ijżeby niemiáno dawatz/ tedy go ijmą řludzy Herodowi/ a rzékliby [!]/ Dáycie/ aby fie náń lud rozgniewál. OpecŻyw 74v, 98; Ale on młodźienietz duffaiätz łafce/ czufz ijż ieft pana řczęřciá miłóřnikie^m ForCnR C4v; PatKaz II 60v, 67v; Powřtawřzy řwiadkowie żłóřciwi częgom nie wiedział o to mnie pytali. Częgom niewiedział częgom nigdy nie czynił, Czufz kiedy mowili na mię abych bluznił, abych czynřze Cefarzkie kařil, abych pobudził wfzytek lud poczáfwy od Galileiey aż do Ierufalem. WróbŻolt L6v; Czáfu řmutku Czufz ktori řmutek trwał od Adama aż do pana Iefufa. WróbŻolt aa2v; Raczy że mną vczynić znamię dobre/ aby ci widzieli ktorzy mie wzgardzili/ á tak by byli pořromoceni bos ty panie boże wřpomogł mnie y poćiefzyłes mie. Czufz ty panie boże otcze day mi wřtac z martwych na przekorę żydom ktorzy mną gardzili. WróbŻolt dd5v; A gori wyfokie*

fą skłonienie Ieleniowi a skała ieżom. Czufz ieft obrona y vcieczka ich. *WróbŻolt* hh8v; A potym wołali ku bogu gdi byli w załmuceniu Czufz vzwawłszy fwoy błąd. *WróbŻolt* kk5, K6, L6v, L8 [2 r.], N, T4 (65).

Połączenie: »to cusz« (2): bo niewierzycie w mię/ ani tych przepuścźacie ktorzy wnidz chtzą/ to tzułs/ tych ktorzy chtzą w mię wierzytz. *OpecŻyw* 76v, 120.

b. *W postaci wyrazu lub grupy wyrazów (niekiedy ze zdaniem przydawkowym) nawiązując do pojedynczego wyrazu (74):* Widzicie ijż to miałto/ (tzułs kołciol) ieft za fwiątołtz poganfką *OpecŻyw* 69; Wynidzcie ij obezrycie tzorki fyon/ tzułs dziewczki Ierolimfkiee krola zbawiciela/ iakotz go vkoronowala matka iego tzułs fynagoga żydowfka *OpecŻyw* 128v, 69, 86v [2 r.], 93, 131 [2 r.], 136v; *PatKaz II* 66v; ya fzyą [...] a fercze moye czufz dułfa czuye wbogomyfłnołzczy *PatKaz III* 111v, 89; Sprawiedliwy czufz pan Chriftus iż tak iego naukę y piłmo zakonu iego kazicie wy kacerze. *WróbŻolt* D6; Racż miły panie wybawić krola nałzego. Czufz pana Chriftuła *WróbŻolt* G3; A na przeciwko fynowi matki twoiey kładłes zgorfzenie/ tos czynił á iam milczal. Matki twoiey, czufz cirkwie fwiętey. *WróbŻolt* Q5v; wezrzy z nieba á obezry á nawiedz tę winnicę. Czufz to krzełciańftwo *WróbŻolt* cc2v; Boć oto nieprzyjaciele twoi pobudzili fie walką Nieprzyjaciele, czufz Saracenowie, Turkowie Tatarowie rc. *WróbŻolt* cc6v, Q4, R2v, V8v, X3v, Y2v (60).

Połączenie: »to cusz« (1): botz wám powiedám/ ijżetż niebęde pitz s tego rodzaju macicznego/ to tzułs tego wina/ ktoré fie rodzi z macice *OpecŻyw* 90.

D. *Wprowadza rozwinięcie lub uzupełnienie poprzedzającego tekstu (199):*

a. *W postaci członu podrzędnego do wyrazu lub zdania (195):* oto ia ij ocietz twoy (czufłs domnimany) Iozeff bolaiątz fukaliłmy cie. *OpecŻyw* 33v; Krolowie panują nad tymi ktoré pod sobą maią/ vkazuiątz motz nad nimi fwęgo pańftwa ij przelożenia/ ale wy nie tako/ tzułs mácie działatz. *OpecŻyw* 95, 72, 93v, 95 [2 r.], 119, 131, 149; Pyeruey nyfzly pan bog ftworzył nyebo y zyemyą yam yufch byla, czufch w przełrzeniu bołkym *PatKaz II* 24, 25v; *PatKaz III* 111v; Pokułzali fie aby mie żrzućili czufz ze czci moiey, a przeto mnie na krzyż zdali. *WróbŻolt* E7; O iako wiele ieft ciężkie⁸⁰ karania grzełfnych ludzi [...]. Karania czufz y tu y na onym fwiecie *WróbŻolt* K7v; y rzekli otoż ci vyzrzały oczy nałze. Czufz przybitego na krzyżu częgołmy żądali. *WróbŻolt* L8; przełzedłem ftadło moie pragnące Czufz zbawienia. *WróbŻolt* T3v, Ev, G3, I8, K6, K7v (175).

Połączenie: »to cusz« (4): Zawielili fą myto moie/ trzydziełci pieniędzy/ to tzułs myto za ktoré przedán Iozeff od fwéy bracié. *OpecŻyw* 84; *PatKaz II* 25; Y co fieiełz/ nie fieiełz onego zboża co má być/ ále gołe żiárno/ to cułz [puta] álbo pšfenicę álbo częgo inego. *Leop* 1.Cor 15/37 [idem] *KuczbKat* 90.

a. *W postaci zdania dopełnieniowego po wyrazach oznaczających mówienie i myślenie (4):* Bych byl wám tzo ijnako powiedziál niźlim powiedziál/ tzułs ijż ijdę wám gotowatz miełce *OpecŻyw* 95v; Y będą fobie rozmyłłal o wšytkich vczyńkach twoich miły pánie [...]. Czufz czo fie rozumie przez ony vczyńki *WróbŻolt* aa4v, aa3, pp2.

b. *W postaci członu współrzednego przeciwstawnego (4):* Abowiem fie ia nie kocham w prołftym texcie piłma fwiętego/ Czufz ale w wykładzie duchownym. *WróbŻolt* Y4; Y pamiełtałem w noci na imię twoie miły panie [...]. w noci, czufz nie telko we dnie ale y w noci *WróbŻolt* oo3, ee5, mm3v.

Synonim: A. albo.

MM